

Dani își dă ochii peste cap.

— Ai de unde să-ți iei furie, zice.

Terasa e pârjolită de soare.

Se gândește că ar fi un candidat bun la locul ei preferat din București, punct pe care-l caută de mulți ani. Un loc de unde să privești în liniște orașul, departe de nebunia traficului, un loc unde să nu simți că te sufoci și nici că-ți pică balcoane în cap.

N-a găsit un astfel de loc în niciunul dintre parcurile supraaglomerate, pe nici un pod de pe Dâmbovița, pe sub care curg lin clăbucii ca niște scuipați enormi, pe niciun acoperiș de bloc. Poate un pic Delta Văcărești să fie un loc unde să revii, să fii singur și să te gândești, printre smocuri uscate și șopârlițe, poate să-ți tremure un pic genunchii când cobori panta de beton, să-ți fie un pic teamă că e prea liniște și apoi să ieși de acolo zgâriat pe picioare și să-ți aduci aminte că asta face natura, zgârie.

Poate că terasa de la MNAC, cu marginile ei imposibile, expusă pârjolului și orientată spre imensități abandonate ar fi un loc preferat numai bun. Doar că orice brumă de experiență estetică ar avea acolo s-ar duce imediat ce ar ieși în bulevard să caute un mijloc de transport.

Tristețea locului e întotdeauna mai impresionantă decât orice artă ar fi expusă în interior.

Azi a venit cu Dani pentru un artist care expune prima dată opere din anii '70-'80, pe care atunci nu le-ar fi putut arăta și care au fost prezentate doar în spații private. În descrierea evenimentului se anunță și expunerea dosarului său de Securitate și mai mult pentru asta au venit, dar acolo unde ar fi trebuit să fie dosarul e doar o măsuță goală, luminată slab de o lampă. Pe perete, explicații cu

litere mărunte, pe care Sonia nu are răbdare să le citească, dar face câteva poze.

Probabil că dosarul nu a fost expus decât foarte puțin timp și apoi returnat arhivelor.

Sunt dezamăgiți. De ce e atât de prețios încât nu-l poți lăsa o vreme într-un muzeu, să-l răsfoiască lumea? De ce să nu-i lași pe oameni să se îngrozească, măcar ca simplu act artistic?

La parter sunt grămezi de opere, scoase pentru actualizarea cataloagelor. Sunt multe tablouri cu Ceaușeștii, așezate în picioare, unul după altul, în rasteluri.

Ceaușescu la vânătoare, Ceaușescu primind colacul împletit de la o copilă, Ceaușescu făcând semn către mulțime de la balcon cu o mână disproporționat de mare. Într-unul dintre tablouri, o manifestație cu oameni în costume populare și salopete muncitorești, care țin o pancartă pe care scrie „NU bombeii cu neutroni“.

Dar statuie uite că n-a avut.

*

Câte chestii despre comunism se întâmplă! Aproape ca în calendarul creștin ortodox, sărbătoare după sărbătoare, sfinți după sfinți, care cu cruce roșie, care cu cruce neagră, ai de unde să-ți alegi preferații, sunt slujbe în fiecare zi! Dar nu se discută ce e mai important, și anume că cei de azi sunt din aceeași specie. Unde e prezentul în discuțiile astea despre trecut?

La toate aceste evenimente de pe la Biblioteca Națională și alte biblioteci și institute, bărbați cu înfățișare de preot,

cu barbă și burtă și voce blândă, vin și vorbesc despre trecut de parcă ar fi trecut.

Intelectuali de marcă, specializați în anecdotă, vin și povestesc cum se stătea la coadă și se așteaptă ca publicul să râdă. Cei foarte tineri râd. Alți tineri, ceva mai în vârstă, cu o brumă de amintiri și poate și conflicte în familie, cu părinții nostalgici, se umplu de furie.

Sonia ridică mâna să pună o întrebare, dar adevărul e că n-o ridică prea sus. Ar vrea să-l întrebe pe intelectualul jovial următorul lucru:

— Nu vi se pare obscen să povestiți lucruri amuzante de pe vremuri într-o dezbatere despre comunism? Nu vi se pare deplasat să veniți aici ca să ne faceți să râdem?

Se face remarcă, în schimb, un tânăr licean, adus aici cu clasa, care cere microfonul pentru a-i felicita pe organizatori pentru acest eveniment extrem de instructiv. Livrează lingușeli universale, care s-ar potrivi după orice tip de reuniune. Nu e clar pe sub pielea cui dorește să se bage – a profesorului care l-a adus, a cuiva din public, a cuiva de pe scenă? –, dar e deja sigur că băiatul acesta cu blugii mulați pe picior și părul pieptănat pe spate va ajunge departe. Din felul în care vorbește e sigur că va face orice pentru reușită.

Uneori Sonia se surprinde admirându-i pe cei care se descurcă.

Ce făceam eu la șaisprezece-șaptesprezece ani? se întreabă. Cu siguranță nu mergea la dezbateri pe teme istorice. Probabil că stătea până târziu să învețe comentarii.

Și apoi o doamnă se ridică și, ținând microfonul cu ambele mâini foarte aproape de gură, emoționată, se uită către cel mai „preot“ dintre toți, care e chiar șeful instituției organizatoare, și zice:

— Eu în '89 aveam treizeci și șapte de ani și aveam apartament și mobilă și mă duceam în concediu în fiecare vară. Acum fiul meu are treizeci și șapte de ani și nu are nimic. Sunt confuză și nu știu ce să cred. Ajutați-mă.

Iar domnul cu burta mare și vocea calmă (nu cel amuzant, care a scris într-o carte că din exces de corporalitate nu poate avea experiențe mistice, ci primul din stânga, șeful) începe să-i țină o prelegere despre demnitate și libertate și sacrificii, îl pomenește și pe Dumnezeu, apare adesea Dumnezeu în poveștile astea fiindcă rezistența s-a dus prin El, fiindcă Biserica, nu-i așa, a fost un cuib de martiri și nu de turnători, n-ar zice nimeni c-a fost măcar un cuib amestecat, lucrurile sunt foarte clare pentru acești domni, Biserica a confiscat dezbaterile, Biserica a fost salvarea, Dumnezeu ne călăuzește întru libertate și dreptate, în timp ce prin geamurile mari de la Biblioteca Națională soarele apune după o cutie enormă de Pepsi înfiptă într-un bloc din Piața Unirii, iar Sonia, care a renunțat la întrebarea ei, se gândește că totuși e bine că există, e bine că există aceste dezbateri, despre care n-ar fi aflat dacă n-ar fi primit tema de la Vlad Petre, aceste dezbateri unde poți să te duci și să stai pe un scaun două ore și să-ți permiți să fii confuz.

*

Copilul se zbate în brațele ei cu o forță incredibilă pentru o ființă de doi ani și jumătate. L-a luat pe sus, pentru ca maică-sa să-și poată da jos o bluză de pe ea, să rămână în maieu.

Dacă nu-l ține de mână, îl pierde.

— N-am avut și eu noroc de unul mai liniștit, îi zice Claudia Soniei, stânjenită.

Sonia nu înțelege de ce a acceptat să vină din nou în parc. Să-și amintească să discute cu Ioana de ce a acceptat. I se pare că se îndreaptă din nou spre situația aia de acum ceva vreme, când a căpătat dintr-odată un membru al familiei pe care nu și-l dorea. Acum e pe cale să capete doi.

Își amintește că demult, demult, când era foarte mică și încă aveau telefon cu disc acasă, a sunat-o tata (sau poate ea l-a sunat pe el, i-o fi format mama numărul?) și mama i-a zis să-i spună așa: *eu sunt sângele tău*.

A repetat la telefon:

— Eu sunt sângele tău.

N-a înțeles ce înseamnă și nici tata n-a înțeles, adică s-a purtat ca și când n-a înțeles, în sensul că n-a mai venit deloc în vizită.

Prin această afirmație dramatică, mama voia de fapt să spună: nu care cumva să apari cu cealaltă.

Era pe atunci cu a treia nevastă, parcă. Cealaltă, după cealaltă.

Și Claudia era fata cealaltă. Nu i-a zis niciodată „sora mea“, se referea la ea ca fiind „fata cealaltă a lui tata“.

Cică și-ar fi dorit băiat, i-a zis mama mai demult, a fost dezamăgit că n-are băiat.

Sonia a înțeles: *ești un rebut*.

Mama a vrut să spună: *e un idiot*.

Mama a vrut fată pentru că erau șanse mai mici să-i rupă inima. A vrut copil ca să nu mai fie singură.

Înainte de vizita cu pixul, a mai fost o vizită, la grădiniță. Mama avea teoria asta, că vine în locuri publice, ca să aibă martori la gesturile de afecțiune. I-a adus un leagăn de lemn, care atârna de niște sfori lucioase și albe, educatoarea

i l-a dat mamei când a venit după-amiază s-o ia. Sonia n-a mai văzut leagănul niciodată.

După vizita de la bunici, tata s-a plictisit și i-a zis unui prieten, vecinului Ștefan: o să vin mai încolo, când o să fie mare și o să țină minte. Și o să vin direct cu bani.

Dincolo de faptul că n-a mai venit deloc, nici cu bani, nici fără, nici prin cap nu i-a dat că ea va deveni un adult care nu înțelege banii.

— De ce mi-ai luat leagănul? a întrebat-o pe mama dintr-odată după douăzeci și cinci de ani, iar mama, știind exact la ce se referă, așteptând parcă întrebarea asta de jumătate de viață, i-a zis:

— Pentru că mai aveai de la mine unul la fel.

Claudia își dorește mult să intre la supermarket, are o față atât de agitată și de rugătoare, încât pare o chestiune de viață și de moarte:

— N-am nimic de mâncare, te rog, te rog din suflet. Să-l ții un pic până intru, știu exact ce vreau să iau, niște paste.

Intră toți trei în magazin, iar Sonia rămâne cu băiețelul la intrare, înainte de barele rotative ce duc spre zona de vânzare. Se așază lângă dulăpioarele cu bagaje, iar gardianul e deja cu ochii pe ei.

Copilul vrea să intre în magazin, Sonia se lasă pe vine și încearcă să-l ia cu vorba, încearcă să-i vorbească de parcă l-ar iubi, de parcă e un drăguț. Băiatul ocheste o ușiță deschisă de la un dulap și începe să tragă de ea. Sonia îi spune, cu un calm stăpânit, că e pentru bagaje, că se pune un bănuț înăuntru ca să se încuie, dar el nu ascultă. Poate nu înțelege nimic, Sonia habar n-are cât înțelege un copil de doi ani și jumătate, dar știe tot mai clar câtă forță poate avea. Cu un ochi la gardian, încearcă să-l desprindă de ușiță. Se scotocește în buzunare cu o